

הכנסת
מרכז המחקר והמידע

י"א באייר תשע"ו
19 במאי 2016

לכבוד

ח"כ קארין אלהרר,
יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה

נתונים על "מסתננים", על פי הגדרתם בחוק, נכון ליום 31 במרס 2016

מכתב זה נכתב לקראת דיון של הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת בנושא "זרים שאינם בני הרחקה מישראל – דוח מבקר המדינה 64 ג". במכתב יוצגו נתונים עדכניים של רשות האוכלוסין וההגירה על מספר המסתננים שוהים בישראל, פירוט מדינות המוצא העיקריות מהן הגיעו, ומספרם של מסתננים שיצאו את ישראל במסגרת הליך "עזיבה מרצון".

על פי רשות האוכלוסין וההגירה מסתננים הם "זרים שנכנסו לישראל דרך הגבול עם מצרים, שלא כחוק ואותרו בגבול (עם כניסתם) או בתוך תחומי מדינת ישראל (לאחר זמן)".¹ הגדרה זו נסמכת על החוק למניעת הסתננות התשי"ד-1954 אשר מגדירה מסתנן כ"מי שאינו תושב [...] שנכנס לישראל שלא דרך תחנת גבול שקבע שר הפנים [...]".²

כניסת מסתננים לישראל

על פי נתוני רשות האוכלוסין וההגירה, **נכון ליום 31 במרס 2016 שוהים בישראל 42,147 מסתננים** שהגיעו לישראל באופן לא חוקי דרך הגבול עם מצרים.³ הסך הכולל של מסתננים שנכנסו לישראל משנת 2006 לערך ועד לסוף מרס 2016 עומד על **64,371 מסתננים**, רובם המכריע (83.15%) נכנסו לישראל עד לסוף שנת 2012.

טבלה א': איתור מסתננים בישראל (בגבול ובשטחי המדינה), 2006-2016

עד 2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 (31.3.16)
2,706	4,999	8,727	5,197	14,624	17,276	10,435	118	43	229	17

מקור: רשות האוכלוסין וההגירה.⁴

¹ רשות האוכלוסין וההגירה, האגף לתכנון מדיניות, **סיכום נתוני זרים בישראל – רבעון ראשון – שנת 2016**, הגדרות, תאריך כניסה: 16 במאי 2016.

² בישראל שוהים קבוצות נוספות של זרים, בין עם על פי חוק ובין אם באופן לא חוקי, כדוגמת עובדים זרים חוקיים, עובדים זרים לא חוקיים, תיירים שאשרתם פגה, קטינים זרים, סטודנטים, אנשי דת, מתנדבים, תיירים שהגיעו לתקופה קצובה, עובדים זרים משטחי הרשות הפלסטינית וירדן, שוהים בלתי חוקיים פלסטינים ובני זוג זרים של ישראלים שוהים בישראל באופן לא מוסדר. להרחבה ראו: מרכז המחקר והמידע של הכנסת, **סוגיות בהעסקה של זרים בישראל**, גדעון זעירא ונטע משה, 11 ביוני 2015.

³ רשות האוכלוסין וההגירה, האגף לתכנון מדיניות, **סיכום נתוני זרים בישראל – רבעון ראשון – שנת 2016**, תאריך כניסה: 16 במאי 2016.

⁴ רשות האוכלוסין וההגירה, האגף לתכנון מדיניות, **סיכום נתוני זרים בישראל – רבעון ראשון – שנת 2016**, **סיכום שנת 2015**, **סיכום שנת 2014**, **סיכום שנת 2013**, תאריך כניסה: 16 במאי 2016.

משנת 2013 ואילך רשות האוכלוסין וההגירה מפלחת את נתוני כניסת המסתננים על פי מקום איתורם - מסתננים שאותרו בגבול הדרומי עם כניסתם לישראל, ומסתננים שאותרו בתוך שטחי ישראל וייתכן שנכנסו בשנים מוקדמות יותר. **מתוך 407 המסתננים שאותרו בין ינואר 2013 עד מרס 2016, 299 (כ-73%) אותרו בגבול ו-108 אותרו בתוך שטחי מדינת ישראל.** בשנת 2013 אותרו 43 מסתננים בגבול לעומת 75 בישראל, בשנת 2014 אותרו 21 מסתננים בגבול לעומת 22 בישראל, בשנת 2015 אותרו 220 מסתננים בגבול לעומת 9 בישראל, ובשלושת החודשים הראשונים של שנת 2016 אותרו 15 מסתננים בגבול ו-2 בשטחי המדינה.⁵

מדינות מוצא

על פי נתוני רשות האוכלוסין וההגירה, נכון ליום 31 במרס 2016, כ-72% מאוכלוסיית המסתננים ששוהים בישראל הם מי שהגיע מאריתריאה (30,549) וכ-20% הם מי שהגיע מסודן (8,232). 7% מהמסתננים הגיעו ממדינות אפריקה אחרות (2,828) ואחוז נוסף משאר מדינות העולם (538).⁶ פילוח זה השתנה מעט על פני שנים, בין היתר בעקבות הליך העזיבה מרצון. נכון לסוף שנת 2013 שהו בישראל כ-52,900 מסתננים, 68% מהם הגיעו מאריתריאה, 24% מסודן ו-8% ממדינות אחרות.⁷

עזיבה מרצון של מסתננים

על פי הגדרת רשות האוכלוסין וההגירה זרים שעזבו מרצון הם "זרים שיצאו מהארץ לאחר שנכנסו אליה שלא כחוק, ושיציאתם את הארץ נעשתה בסיוע היחידה לעזיבה מרצון ולא נעשתה מתוקף צו הרחקה".⁸ להלן פירוט מספר המסתננים שיצאו את ישראל במסגרת הליך העזיבה מרצון משנת 2013, בחלוקה למדינות המוצא. מהנתונים עולה כי **מראשית 2013 ועד לסוף מרס 2016 יצאו את ישראל כ-13,600 מסתננים במסגרת הליך העזיבה מרצון.**

טבלה ב': יציאת מסתננים מישראל במסגרת הליך עזיבה מרצון, 2013-2016

מדינת מקור	2013	2014	2015	2016 (עד סוף מרס)
אריתריאה	268	1,691	2,480	955
סודן	1,687	4,112	600	152
שאר מדינות אפריקה	657	611	301	104
סך הכול	2,612	6,414	3,381	1,214

מקור: רשות האוכלוסין וההגירה.⁹

כתיבה: נטע משה

אישור: שלי לוי, ראשת צוות

⁵ רשות האוכלוסין וההגירה, האגף לתכנון מדיניות, [סיכום נתוני זרים בישראל – רבעון ראשון – שנת 2016](#).
⁶ שם.

⁷ רשות האוכלוסין וההגירה, האגף לתכנון מדיניות, נתוני זרים בישראל [סיכום שנת 2013](#), תאריך כניסה: 16 במאי 2015.
⁸ רשות האוכלוסין וההגירה, האגף לתכנון מדיניות, [סיכום נתוני זרים בישראל – רבעון ראשון – שנת 2016](#), הגדרות, תאריך כניסה: 16 במאי 2016.

⁹ רשות האוכלוסין וההגירה, האגף לתכנון מדיניות, [סיכום נתוני זרים בישראל – רבעון ראשון – שנת 2016](#), [סיכום שנת 2015](#), [סיכום שנת 2014](#), [סיכום שנת 2013](#), תאריך כניסה: 16 במאי 2016.

הכנסת

מרכז המחקר והמידע